

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio V. De pluralitate Beneficiorum compatibilium, & incompatibilium,
sæcularium, & regularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

fundationi talis conditio inserta fuit; vel quod putent Pontifices, ad studia litterarum, & Clericis convenientes mores inducendos multum, pro honore Ecclesie, meliorem nobilium indolem excitari, si Cathedralium Ecclesiarum Dignitates aut Canonicatus solis illis pateant.

§. V.

An & quando beneficia secularia conferri possint Regularibus, & Regularia secularibus?

EX dictis jam patet, quod secularia beneficia ordinariè secularibus Clericis, Regularia verò Regularibus conferri debeant, neque enim convenit, ut ait Pontifex in *Clement. 1. de Elef.* homines disparis professionis, vel habitus simul in eisdem Ecclesijs sociari, posse tamen non tantum per plenitudinem potestatis suæ Pontificem secularia conferre Regularibus, & de facto sæpè Episcopatus conferri Regularibus, & secularibus, sed fieri etiam posse, ut quæ ex instituto suo regularia fuerunt, per continuum & pacificam 40. annorum ab uno, vel pluribus secularibus, beneficij talis habitam possessionem tanquam rectoribus in eo institutis, vi præscriptiois secularizentur, ex *c. Cum de beneficio s. h. r.* colligitur, si eo animo ac intentione collatum fuerit tale beneficium, ut possideatur à suo seculari Beneficiario, ut seculari: probabile tamen etiam est, quod si de anteriore statu beneficij nihil certè sciatur, utrum regulare scilicet ex sua institutione fuerit, quia nonnunquam per Regulares, non nunquam per seculares administratum fuit,

ultimus beneficij status attendi debeat, ad discernendum seculare num sit, an regulare, & juxta hunc conferri debeat.

S E C T I O V.

De pluraritate Beneficiorum compatibilium, & incompatibilium, secularium, & regularium.

§. I.

An licitum sit plura beneficia simul obtinere, & retinere, ac qualia?

CERTUM est, alia beneficia esse compatiblea, quæ simul retineri possunt, alia esse incompatiblea, non quidem, quasi talium beneficiorum retentio esset intrinsecè mala, quod dici non potest; cum in certis quibusdam circumstantijs, & legitimâ dispensatione suppositâ, talis retentio licita nonnunquam esse possit, sed quod vel ex jure naturali, & Divino, vel ex jure communi Ecclesiastico, vel ex consuetudine, statuto, fundatione &c. continuam residentiam personalem requirant, qualiter incompatiblea beneficia sunt duo Episcopatus, duæ Abbatiæ, duæ Parochiæ, & similia curata beneficia, duæ Dignitates sive Personatus, duo Canonicatus residentiam personalem, & continuam requirentes, beneficia uniformia sub eodem recto, sive in eadem Ecclesia, quæ scilicet erecta sunt in eadem Ecclesia, ad eundem finem, & idem prorsus onus, ac officium eodem tempore explendum &c. Quænam autem in specie incompati-

patibilia aut non compatibilia sint, ut simul retineri vel possint, vel non possint, quamvis hac in re multum possit consuetudo, de jure tamen si decisio petatur.

Primò ex *c. ad hac 13. h. t.* habetur, quòd nullus Clericus possit simul habere duas Dignitates, vel Personatus, sive in eadem, sive in diversis Ecclesijs, tum quòd, ut ait Pontifex, hoc omnirationi contrarium sit, tum quòd quælibet Dignitas, aut Personatus requirat continuam, & personalem residentiam. Et hinc, qui duas tales Dignitates (sine dispensatione Pontificia) obtinet, unâ retentâ, alteram de jure antiquo dimittere compellendus est, juxta *c. Præterea. 14. h. t.* de jure verò novo & hodierno *Demulta 28. h. t.* prior de jure vacat, obtentâ alterâ.

Secundò habetur ex *c. Demulta*, quòd retineri simul non possint duæ Ecclesiæ Parochiales, duæ Vicariæ perpetuæ, & similia duo beneficia curata, quæ personalem, continuam residentiam requirunt, (ob hujus scilicet residentiam incompatibilitatem) nisi unum beneficium in Titulum, alterum in commendam tantum temporalem conferretur, vel accessoriè unita esset altera Ecclesia curata, Dignitati, personatui, Canoniatui, &c. per se in Titulum conferri solitis; quibus in casibus nulla inter taliter unita, aut temporaliter commendata beneficia, incompatibilitas reperitur, cum ille, qui taliter commendatam, aut accessoriè suo Titulo unitam Parochiam obtinet, non teneatur in Ecclesia sibi commendata, aut accessoriè unita residere, sed in suo principali Ti-

tulo, & in casu talis unionis dici non possit, duo curata beneficia quæ possunt cum Titulo Ecclesiæ accessoriè unita dicatur extinctus; & Canoniatui, qui accessoriè unitam suo Canoniatui Ecclesiam obtinet, simplex beneficium dicatur obtinere, cum Ecclesia accessoriè unita illius beneficii naturam & qualitates fortiat, quas habet principale beneficium, cui accessoriè unita est, prout colligitur etiam *c. Super eo 6. h. t. in 6.*

Tertiò habetur ex eodem *c. Demulta §. Hoc idem*, quòd non possit quis simul obtinere, & retinere duo beneficia in forma, quamvis simplicia sint, sub eodem recto, sive in eadem Ecclesia, quidem ob impossibilem residentiam quæ in tali casu locum non habet, quòd per talem plurium in unum residentiam cultus Divinus minuat, & nec jure accessionis permittitur retentio, si alterum scilicet unitum Ecclesia beneficium, accessoriè unitetur, quod fieri non potest, colligitur ex *Clement. Si juxta 6. h. t.*

Quartò ex diversis juris antiqui locis habetur, & ex jure novo *Tridentinæ sess. 24. c. 17. De refor. ordinariæ* Clericum non posse retinere plura beneficia quælibet illa sint, etiam si personalem residentiam non requirant, quando unum illorum beneficiorum ad congruam, & honestam sustentationem Clerici sufficit, tum quòd plura beneficia ex radice ambitionis, & avaritiæ cedat, ac pluribus dissolutionibus dissolutionem præbeat, tum quòd cum plura beneficia non secundum DEUM venduntur, & pluribus Clericis pauperibus sufficere

& tribui deberent. Et hinc putant aliqui, non tantum per nullam consuetudinem induci posse, sed nec per dispensationem Pontificis fieri posse, nisi iusta & rationabilis causa ad dispensandum adsit, ut uni eidemque, qui sustentationem sufficientem (pro qualitate personæ, & circumstantiis plures attendendo) ex uno beneficio habet, alterum etiam concedi possit, cum consuetudo talis sit contra jus naturale, & dispensatio talis, dissipatio potius dicenda sit, quam dispensatio, ut ait S. Bernardus.

Quintò denique inferitur ex his, plura beneficia licetè aliquem obtinere & retinere posse, si ratione residentie necessitatis non sunt incompatibilia, nec sunt uniformia sub eodem texto, nec animum eorum ad congruam, & competentem sustentationem Clerici sufficiat, cum enim ex uno horum trium Capitum beneficia incompatibilia reddantur, ut ex dictis patet, consequenter, si nullum horum Capitum interveniat, compatibilia etiam plura beneficia erunt. Et hinc fit, quòd in nostris partibus, ubi residentia continua per annum, aut personalis, non requiritur, duobus & pluribus etiam Canonicatibus frui quis possit in diversis Ecclesiis, si omnibus satisfacere possit.

§. II.

An, & quâ ratione per consuetudinem induci possit, ut quis simul plura beneficia obtineat, & retineat in eadem vel diversis Ecclesiis?

Nullâ consuetudine, etiam immemorabili, introduci potest, ut præbendatus Canonicus simul duas dignitates, vel Personatus, vel duo officia, vel duos

simplices Canonicatus, aut unam Dignitatem, & officium simul, in eadem Ecclesia obtineat, absque dispensatione Pontificis c. 1. De consuet. in 6. non tantum, quia ex radice ambitionis consuetudo hæc procederet, prout jam dictum, & ad imminutionem cultus Divini, sed quia corruptela potius juxta Glossam in c. Literas. De concess. præbend. censenda est; (potest tamen consuetudine introduci, ut in eadem Ecclesia unus idemque Canonicatus præbendatum obtineat, & simul Dignitatem, vel Personatum, vel officium, &c. prout ex sit. c. 1. De consuet. in 6. colligunt Auctores, & constat ex c. Eam te 7. de rescript.) neque valet consuetudo ut simul quis obtineat plura curata, in diversis etiam Ecclesiis, beneficia, nisi per consuetudinem saltem immemorabilem, aut privilegium Pontificis, nulla esset in una earum Ecclesiarum personalis residentie obligatio, sed per Vicarium perpetuum, illi deserviri posset; neque enim in hoc casu ex incompatibili residentie obligatione, si per Vicarium possit sufficienter Ecclesie illi provideri, contra consuetudinem talem probati posset aliquid.

§. III.

An, si is, qui jam obtinet beneficium residentiam postulans, electus fuerit à Canonicis, vel aliis Clericis ad aliud beneficium, quod similiter residentiam requirit, posset utrumque simul retinere;

Respondetur negativè, ut constat ex c. Cum non ignores 15. h. e. & ex allatis jam rationibus, ita ut, si illi, qui ad aliam Ecclesiam elegerant talem,

ignorarunt, quodd beneficium jam aliud habeat, possint resilire ab electione, nisi electus prius beneficium dimittere, vel resignare, vel in eo non residendi dispensationem impetrare velit, cum non possit in duabus Ecclesiis talibus intitulus esse.

§. IV.

De incompatibilitate beneficiorum, & vacatione unius per assumptionem alterius.

EX dictis jam patet, incompatibilia illa beneficia esse, quae simul retineri non possunt, ita ut unum, vel ipso jure excludat alterum, & obtento secundo vacet primum, quae primi generis incompatibilia communiter dicuntur, vel saltem per Superiorem privati quis possit priore, obtento altero, quae secundi generis, & secundum quid incompatibilia dicuntur; quia tamen ad varia iura, quae variis modis circa hanc incompatibilitatem plurium beneficiorum, & vacationem alterius obtento altero loquuntur, varia etiam tempora distinguenda sunt, semper magis & magis hanc incompatibilitatem, & vacationem restringentia, satis fasè verò res ista ab Auctore Method. hoc §. examinatur, idèd videre eum poteris *l. c.* si ad scientiam tuam necessaria tibi sit: potissima hodie est *capituli De multa 28. h. t.* observatio, ubi quidem de curatis beneficiis (curam animarum in foro interno actu habentibus) dignitatibus, & aliis quibusdam, vacatio prioris ipso jure, post obtentum secundum, statuitur, Trident. tamen *Sess. 7. c. 4. De refor. ad alia* quaecunq; beneficia incompatibilia hanc

c. De multa. decisionem, & vacationem extendit; observetur proinde Tridentinum, & tanta beneficiorum conflictus, Ecclesiarum destructio, animarum negligentia, &c. non erit, vel certe in quantum deducatur *Extravag. Ioan. 22. Etenim bilis, h. t.* ubi ipso jure etiam privatur secundo beneficio, qui cum primo illud retinere contendit.

§. V.

Quanam requirantur, ut primum beneficium vacet per ademptionem secundi incompatibilis?

Primò requiritur, ut secundum beneficium non tantum collatum sit & acceptatum, sed etiam pacificam possessionem sit adeptus Beneficiarius, vel per eum steterit, quominus non adipisceretur; ne in casu scilicet litigioso, vel nondum possessi, utroque sine sua singulari culpa, careat debeat. Censetur autem pacificam (secundum) acquisiti possessionem habere, si non turbatus sit intra annum, ut voluit aliqui, vel alii volunt, intra duos menses, à tempore acquisitionis possessionis numeratae in ea turbatus, aut lis illi de possessione mota.

Secundò requiritur, ut non tantum tituli, & exercitii, aut officii pacificam possessionem habeat, sed etiam beneficiorum, & fructuum illius beneficii, in maiori saltem portione fructuum, ut deciditur in *e. Si tibi 26. h. t. in 6.* Neque enim talis plenè, & perfectè censetur beneficium hoc possidere, cuius nullus sit fructus accipit, & consequenter imperfecta possessio non inducit eandem vacationem prioris beneficii, ut

per eum steterit, quominus fructuum etiam possessionem habeat.

Tertio requiritur ad inducendam prioris vacationem per acquisitionem secundi, ut utrumque fuerit collatum in perpetuum, sive in titulum, sive in commendam, ut indicat *Trident. sess. 7. c. 4. de refer.* & hinc per acceptationem Vicariatus Episcopalis, non vacat dignitas v. g. quam prius possederat Vicarius talis, cum Vicariatus iste non conferatur in perpetuum, sed ad nutum sit amovibilis Vicarius talis.

Quarto, si ille, qui alterum beneficium curatum v. g. obtinuit, expensas fecit in primo ex bonis suis patrimonialibus, cogi non potest, ut primum illud dimittat, nisi prius restituatur illi expensa, *argum. Can. 2. c. 12. q. 3.* nisi ex conjecturis appareat, quod eas fecerit in favorem Ecclesie, absque animo repetendi.

§. VI.

Quanam præterea beneficia vacant per adeptionem alterius?

Dubatur primo, utrum per promotionem alicujus ad Episcopatum amittatur, & vacant beneficia promoti? *ꝛ.* ipso jure vacare omnia promoti beneficia (etiam simplicia & pensiones &c. nisi Papa ob pupertatem v. g. Episcopatus, vel ob aliam rationabilem causam, ad hæc retinenda cum illo dispensaverit) postquam electionem de se factam, & sui confirmationem acceptavit, pacificam bonorum Ecclesiasticorum possessionem acquisivit, ac consecutus fuit, vel saltem tempus ad consecrationem accipiendam à jure præscriptum suâ negligentia elabi

permisit, non acceptâ consecratione. *argu. c. cum in cunctis 7. §. cum verò. de Elect. junctâ Glossâ V. Tempore, & V. ad quem spectat.* Sicuti enim absque his non censetur plenam & perfectam Episcopatus possessionem habere, ita si negligens fuit, sua illi negligentia nihil prodesse debet.

Dubatur secundo, utrum prius curatum beneficium ipso jure amittat, qui alterum beneficium curatum per vim injustè, aut si jus ad illud habeat, propriam tamen auctoritate occupat. *ꝛ.* ad primum casum affirmativè, neque enim decet, melioris conditionis esse eum, qui deliquit, occupando alterum beneficium, ut ait Pontifex in *c. Eum, qui 18. h. r. in 6.* quam sit ille, qui admittendo alterum beneficium curatum nihil delinquit. Ad secundum casum *ꝛ.* ex eodem *c.* perdere illum omne jus, si quod habet, vel in talibus beneficiis, vel ad ea, ut in eo puniatur, in quo delinquit per sui intrusionem.

Dubatur Tertio, an ipso jure vacet beneficium simplex personalem residentiam requirens per adeptionem alterius similis beneficii, etiam personalem residentiam requirentis. *ꝛ.* probabilis videri, quod non ipso jure vacet prius, cum enim juxta jura antiqua, in tali casu non vacaret ipso jure beneficium prius, sed penes beneficiatum esset, alterutrum, quod vellet, dimittere, cum utriusque deservire non posset, hoc autem jus antiquum per nullum jus recentius quoad simplicia talia beneficia, quæ non sunt Dignitates, aut Personatus, correctum fuerit, consequenter manet illud in suo vigore, juxta communissimam juris regu-

regulam, ab antiquo jure recedendum non esse, nisi in quantum illud à jure recentiore correctum est.

Dubitatur quòd an qui tertium vel quartum beneficium incompatible obtinet, ipso jure amittat duo, vel tria priora. *¶* pari modo de his pluribus loqui nos debere, quo de duobus tantum incompatible jura statuunt. Videatur *Clement. si plures. 3. h. t.*

§. VII.

De pluralitate, & incompatibilitate beneficiorum regularium.

Respondetur prohiberi in *e. Cum singularia 32. h. t. in 6.* ad cavendam scilicet dissolutionis, & evagationis materiam, ne uni eidemque regulari plures Prioratus, aut Ecclesie curam animarum habentes, quamvis per Vicarios administrare liceat, absque Pontificia dispensatione, conferantur, vel si habent; talem Dignitatem, aut Ecclesiam talem, alia similis conferatur, ipso jure vacet prima, & statim dimitti debeat à tali Religioso, nisi ineligibilis effici velit, ex quo ipso *capit.* etiam patet *§. prohibemus* quòd nec in diversis monasteriis duo beneficia regularia in Titulum obtinere possit Monachus, aut professus esse in duobus monasteriis, & sic jus beneficii, aut collegii habere &c. ne per diversas obedientias distrahatur; & quod carnale matrimonium non patitur, ut duas quis uxores simul habeat, nec in spirituali matrimonio religiosa professionis conceditur, ut qui per suam professionem uni monasterio se totum tradidit, alteri etiam Mo-

nasterio per religiosam professionem tradat; si autem duplex hoc spiritus matrimonium in duobus monasteriis consistere non potest, non potest etiam beneficium obtinere, quod tantum quocumque Monasterii competit.

§. VIII.

Quis possit dispensare in pluralitate beneficiorum, & qua sint iustissima in ea dispensandi.

AD beneficia plura simul habenda, si illa sint de jure incompatible, nemo dispensare potest nisi solus Papa, ob justam causam. *¶* enim solius est in jure communi dispensationis plenitudinem dispensare, *¶* ferim in materia beneficiorum regularium, quorum plenam ac liberam dispensationem habet; debet tamen justam causam dispensandi habere, ut ne dissipare potius, quam dispensare videatur, ut dictum, in materia moribus periculosa, & abuti potest damnum Ecclesie suæ potestatis plenitudine, quam uti in illius bonum, quòd juri naturali videatur contra pluralitatem beneficiorum, sine iusta causa uni concessa. Et quamvis olim dispensatione communi etiam Episcopi dispensare tuerint, ut quis simul in diversis Ecclesiis obtineret duos Canonicatus, vel duo beneficia simplicia, vel in eadem etiam Ecclesia duo beneficia distincta, Canoniatum v. g. & Capellaniam, tamen post Tridentinum dispensare non potest in his potest (nisi dominus, ut possit quis accipere vel retinere) *¶*

primum sit insufficientis ad debitam sustentationem, potest alterum admittere, & retinere, si & ipsum secundum se insufficientis sit, sine ulla dispensatione beneficiatus; si verò primum sufficiens sit, alterum admittere & retinere non potest, juxta Tridentini sanctionem, in qua Episcopus dispensare non potest; juxta cujus Tridentini mentem, ut declaravit Sacra Congreg. nulli sine Pontificis dispensatione plura, quam duo conferri possunt.

Iustæ autem causæ, propter quas ad plura beneficia incompatibilia de se retinenda à Pontifice dispensari potest, tres communiter numerantur, Necessitas scilicet Ecclesiæ, (si desint v. g. in aliquo loco, ubi hæretici se intrudere volunt, Ministri necessarii, & idonei) Magna Ecclesiæ utilitas (si plus unus talis profuturus judicetur Ecclesiis, ob auctoritatem, potentiam, nobilitatem, doctrinam, & alias ejuscemodi dotes &c. quam plures alii) & denique meritorum prærogativa, ob quam uni optio è v. g. de Ecclesia merito, plura nonnunquam beneficia conferuntur, ut constat etiam ex c. *sepius cita. De multa.*

§. IX.

Quomodo intelligi debeat, & explicari dispensatio facta super pluralitate beneficiorum.

Primo, dispensatio alicui facta, ut possit duo beneficia, curam animarum habentia canonicè ipsi collata recipere, & simul retinere, de duobus primis beneficiis curatis, quæ proximè post dictam dispensationem ipsi collata

Compend. Pirhings.

fuerant, intelligi debet, ita ut si unum ex obtentis postmodum dimiserit, viilius dispensationis, aliud recipere non possit. juxta c. *non potest 21. h. t. in 6.* cum per prima duo obtenta gratia dispensationis impleta jam fuerit.

Secundò, si dispensatum cum aliquo sit ad duo beneficia retinenda, quæ ratione residentia personalis, & perpetua, aliàs incompatibilia sunt, hoc ipso censetur cum tali in residentia dispensatum, ut sufficiat in uno eorum, quod placuerit, (si tamen æqualis Dignitatis sint) residere, constituto in altero, in quo non residet, Vicario; quamvis enim strictæ interpretationis sint dispensationes, ad necessariò tamen connexa se extendere debent, ne videantur inutiles esse, juxta Gloss. in c. *Quia in tantum 5. V. plures h. t.*

Tertio, si ad duo curata beneficia dispensatum fuit, cum addita clausula: *dummodo per Vicarium deserviat in altero in quo non residet beneficiatus;* valet talis dispensatio, quamvis addita clausula non observetur, cum addita hæc clausula non videatur, tanquam conditio substantialis, sed tantum per modum admonitionis, aut modi, quo non observato, puniri possit beneficiatus.

Quarò, si cum aliquo ad beneficium aliquod dispensetur, cum clausula: *non obstante, quod jam aliud antea beneficium habeat,* non idè dispensatum cum tali est, ad plura beneficia simul retinenda, cum clausula adjecta hoc tantum operetur, ut impetratio beneficii secundi subreptitia censeri non debeat, uti patet ex cit. c. *Non potest. §. cum verò h. t. in 6.* in dubio enim gratia Principis ita intelligi debet, ut odiosam contra jus dispensatio-

LII

lationem non inducat, si possit in alium sensum explicari.

SECTIO VI.

De Unione, & Divisione, seu sectione beneficiorum Ecclesiasticorum.

§. I.

Quid & quotuplex sit unio beneficiorum, & quot modis fieri possit?

UNIO est duorum vel plurimum beneficiorum, aut Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio legitimo superiore facta annexio. Duplex autem illa esse potest. Primo ut sit unio perpetua, si in perpetuum scilicet, sive ut perpetuo duret, auctoritate legitimi Prælati hæc connexio fiat, in bonum potissimum Ecclesiarum. Secundò ut sit temporalis, si fiat scilicet ad certum tantum tempus in gratiam potissimum beneficiati, ad cuius fortassis vitæ tempus durabit. Utraque unio tribus modis fieri potest. Primo ut duo beneficia, vel plura, in unum quasi corpus distinctum coalescant, ut si ex duabus Ecclesiis Parochialibus, quarum tenues valde sunt redditus, una sit Ecclesia Parochialis tertia, ab utraque priore distincta, quæ tamen utriusque Ecclesiæ jura & privilegia, vel saltem favorabiliora, si sint contraria, retinet. Hic tamen modus unionis non est in frequentu usu. Secundò fieri potest unio, si una Ecclesia, aut beneficium, alteri tanquam su-

periori, & velut accessorium Principali annexatur, ita ut beneficium in unum & accessoriè unitum, quasi extinguitur, & omnes qualitates, ac privilegia Principalis assumat, cui per Vicarium deserviat, ita ut non vacet per laicis Principali v.g. Rectore mortuo, vel amovendo neque per se permutari, aut resignari possit (quod enim extinctum est, quæ nomen, & titulum, illi nihil relationis convenire potest) sed facta collatione principalis, etiam hoc accessoriè unitum collatum habeatur. Tertio fieri potest unio, si duo beneficia, vel duæ Ecclesiæ cathedrales, duæ Ecclesiæ Parochiales &c. æque principaliter uniantur, ut ut ambæ propriam naturam, qualitates & privilegia retineant, & non alteri subjiçatur, sed utraque suum redditum &c. retineat, sub rectoris nomine Rectore, prout habetur in c. de sede vacante &c.

§. II.

Quis potestatem habeat uniendo beneficia? & ob quas causas fieri possit, ac debeat?

POTESTAS uniendo beneficia tam in majoribus, quam in minoribus, & Ecclesiis quibusvis, inprimis ad Papam spectat, cui plena beneficiorum dispositio competit. Secundò potest unire Episcopus ex iusta causa Ecclesias, & beneficia in eadem Diocesi (c. Sicut 8. de excess. Prælati) modò sit unio talis perpetua, vel ad certum tantum tempus, si non sit unio temporaria, cum hæc uniones non sint uniones, quàm juris relaxationis, & non sint exempta beneficia, vel collationi Pontificiæ specialiter & perpetuo